

HELYI TANTERV

Ének -zene

10. évfolyam

**Készült Nemzeti alaptantervben foglalt szabályozások alapján
közzétett kerettanterv felhasználásával.**

**Helyi tanterv 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben
(9. évfolyamokon) kerül bevezetésre.**

Várpalota, 2020. június 30.

A kilencedik és tizedik évfolyamokon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója

témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Komplex készségfejlesztés.

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaihoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e két évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 10. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredes értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órasávban teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik,

hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás

10. osztály

ÓRA	Éneklés	Zenehallgatás	Komplex készségfejlesztés
1.	A tavaly tanultak felidézése, ismétlése		
A romantika zenéje			
2.	Hallod már a nép szavát A francia himnusz (Marsaillaise)		
3.	Válogatás: Schubert dalaiból: A hársfa	Schubert: Margit a rokkánál	Hangjegy utáni daltanítás Előjegyzések, hangnemek A klasszikus zenei formák felismerése

			Triola, a moll hangnem karaktere, hangszínek
4.	Chopin: A-moll mazurka	Chopin: Forradalmi etűd <i>Chopin: E-dúr etűd (Vm. II.5.)</i>	Ritmikai gyakorlatok Mazurka ritmus
5.	Számonkérés		
6.	Liszt: Les Préludes – témák Smetana: Moldva – folyó-téma	Liszt Ferenc: Les Préludes (Tk. 189.) (Vm. II.6.) Smetana: Moldva (Tk. 190.) Liszt Ferenc: Esz-dúr zongoraverseny (Tk. 206.)	Lapról olvasási készség fejlesztése
7.	Mendelssohn: E-mell hegedűverseny I. tétel Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán Mendelssohn: Nézd, ébred már	<i>Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán</i> (Tk. 186.) (Mp. 15.)	Témák éneklése Daltanulás
8-9.	Verdi: Requiem, Lacrimosa Verdi: Don Carlos c. opera – Fülöp király áriája	Verdi: Don Carlos c. opera (Tk. 209.) (Vm. II.7.) Szabadság kettős Verdi: Aida	Daltanuás hangjegyről (hajlítások)
10.	Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok - nyitány	Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok – nyitány (Tk. 212.) (Vm. II.8.)	Főtéma-szakasz tanulása
11.	Számonkérés		
Az orosz romantika			
12.	Az orosz romantika bevezetés		
13.	Mugorszkij: Egy kiállítás képei	Mugorszkij: Egy kiállítás képei (Tk. 215.) (Mp. 33.) (Vm. II. 9-10.)	A Séta téma diktálás utána lejegyzése, memorizálása Pentaton hangkészlet
14.	Csajkovszkij: Bölcsődal	B-moll zongoraverseny Balettzenék: Hattyúk tava Diótörő részletek	

15.	Brahms: Bölcsődal Brahms: A gerle - kánon	Brahms: Bölcsődal (Vm. II.4.) (Mp. 14.) Brahms: I. szimfónia IV. tétel (TK. 182.)	Dinamikai árnyalás a dalénekléskor Többszólamú hallásfejlesztés – kánon éneklés
A XIX. század magyar zenéje			
16.	Erkel Ferenc: Bánk bán c. opera Keserű bordal Hazám, hazám	Erkel Ferenc: Bánk bán Keserű bordal Hazám, hazám (Zk 211.)	Módosított anyagok Pontozott ritmusok pregnáns olvasása
17.	Számonkérés		
18.	Torreádor dal	Bizet: Carmen - részletek	
A századforduló			
19.	Zenehallgatási szemelvények	Debussy: A tenger (Tk. 231.) (VM. II: 15-16.) Debussy: Három noktürn (Tk. 232.)	Egyhangú skála (Tk. 232)
20.		<i>Szemelvények a 20. századi zenéből</i>	
21-22.	Old back Joe Ride the charriot	<i>Szemelvények a jazz korszakaiból</i>	off beat, jazz hangszerek
23.	Gershwin: Szóljon a zene	Gershwin: Szóljon a zene (Tk. 245.) (Mo. 16.) Gershwin: Rhapsody in Blue	Dzsessz-ritmika, harmóniák
24.	Számonkérés		
25.	Dodekafon dallampéldák	Schönberg: Egy varsói menekült (Tk. 213.) (Mp. 24.) Berg: Hegedűverseny (Tk.241.)	Hangközök ismétlése Abszolút éneklés Kánon típusok szerkesztése (Tk. 238.) Atonalitás Es íst genug – korál dallam
26-27.	Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia	Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia III. tétel (Tk. 250.) Sztravinszkij: Oidipus Rex	A mű nagy formájának elemzése

		- részletek	
28.	O fortuna	Carmina Burana	
29.	Bartók Béla: Ne menj el! Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára – V. ajtó téma	Bartók Béla: Levél az otthoniakhoz Bartók Béla: A kékszakállú herceg vára – részlet (TK. 259.) (Vm. II.19.)	A választott kórusmű részletének tanulása V. ajtó – téma éneklése
30-32.	Bartók Béla: Concerto - egy választott téma	Bartók Béla: Concerto (Tk. 266.) (Vm. II.18.) <i>Bartók Béla: Cantata profana</i> (Tk. 271.) (Vm. II.19.)	Témák, formák, hangszerelés
33.	Számonkérés		
34.	Old back Joe spirituálé Oh happy day	<i>Szemelvények klasszikus és modern musicalekből</i>	Többszólamúság
35.	Petróleum lámpa Thank you for the music She loves you	<i>Szemelvények a pop és rock zene klasszikusaiból</i>	rock hangszerek, elektronikus hangzás
36.	Az éves munka értékelése		